SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 222. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 20, 1990 · CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 222. РІК XCVII

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ПІДТРИМУЄ С. ХМАРУ

Львів (УНІАР, УПА). — Тут у четвер, 15-го листопада, поширено заяву Координаційної Ради львівських організацій НРУ, УРП, Студентського Братства, СНУМ, Комітету Солдатських Матерів, ТУМ, Міського Страйкового Комітету, у якій закликається провести на підприємствах мітинги на підтримку Степана Хмари з надсиланням телеграм з вимогою припинити переслідування демократичних сил України. Провести мітинги протесту по всіх містах України, розпочати ланцюгову голодівку на підтримку Народної Ради у Києві, розпочати підготову до всеукраїнського політичного страйку і акцій громадської непокори.

Водночас 15-го листопада будинок Верховної Ради пікетували громадяни, протестуючи проти переслідування народного депутата С. Хмари. До них приєдналася група вірних УГКЦ з Тернопільщини, які вимагали звільнення Ярослава Демидася. Біля Верховної Ради. о. Віталій з київської церкви св. Покрови відправив Службу Божу і виголосив проповідь. Він також повідомив, що перший секретар Подільського райкому КПУ Іван Салій чинить перешкоди в реєстрації греко-католицьких громад у Києві.

Прокурор України Михайло Потебенько, довідавшись, що народний депутат Левко Горохівський мав зустріч з ув'язненим Я. Демидасем, наказав звільнити з праці усіх службовців тюрми, що чергували в той день, а на засіданні Верховної Ради подав фальшиву інформацію, що нібито Демидась заарештований за відмову з'явитись на суді. Оскільки Я. Демидась проводить голодівку, здоров'ю його загрожує небезпека. Члени комітету захисту Я. Демидася звернулися до міжнародного Червоного Хреста і до Ватикану за підтримкою в питанні його звільнення.

А. Солженіцин не заперечує самовизначення України

Париж. — Відомий російський письменник, автор популярного твору „ГУЛаг архіпелаг" та багатьох вартісних та визначних світовою літературою книжок, Александер Солженіцин, опублікував листа в газеті „Русская Мисль" у числі з 2-го листопада, у якому він пробує пояснити, що багато осіб неправильно інтерпретували його останній есей про створення великої слов'янської держави, до якої входили б тільки Росія, Україна і Білорусія. Всі інші, якщо вони собі цього бажають, можуть покинути СССР.

Свого листа тим разом Солженіцин адресує Святославові Караванському, довголітньому політичному в'язневі совєтських тюрем і концтаборів, поетові і журналістові, який тепер перебуває у З'єднаних Стейтах Америки і співпрацює з багатьма українськими газетами. Прочитавши „есей" А. Солженіцина, Караванський відгукнувся в „Свободі" відкритим листом до нього, відкинувши категорично теорію письменника про побудову „великої Русі".

А. Солженіцин пише: „Якщо українці дійсно щиросердечно стремлять до відокремлення, тоді немає над чим дискутувати". Він нібито поважає бажання більшости і рухи, які борються за свої самостійні держави, але все ж таки він висловлює сумнів щодо майбутности Криму, населення якого складається з різнонаціональних груп. В такому випадку воно (населення) має право обирати для себе власний шлях, свобідно і без жодного тиску згори.

Письменник критикує однак „радикальних українських націоналістів", які вперто не погоджуються, що теперішні кордони України були визначені Леніним.

Совєтські засоби масової інформації досі нічого не згадали про появу листа А. Солженіцина до С. Караванського.

М. Ґорбачов зустрівся з Папою

Ватикан. — Президент СССР Міхаіл Ґорбачов, виголосивши „попереджувальну" промову у Верховній Раді, виїхав за кордон. Першим, з ким зустрівся совєтський президент, був, як не дивно, Папа Іван Павло II. Як повідомив пресовий секретар Кардинал Гоакін Наварро, М. Ґорбачов підтвердив зроблену раніше Папі пропозицію відвідати СССР з офіційною візитою.

Під час 40-хвилинної розмови Папа Іван Павло II підкреслив, що його бажання заключається в тому, щоб на Близькому Сході не спалахнула воєнна пожежа, яка потягне за собою численні людські жертви.

М. Ґорбачов відповів, що пошуки мирного вирішення конфлікту повинні продовжуватися, але якщо Рада Безпеки ООН схвалить воєнні санкції, міжнародна спільнота не матиме іншого виходу.

Італійські газети і телевізія відзначають, що сам тон переговорів різко відрізнявся від того, який домінував на минулій зустрічі Ґорбачова з Папою, що відбулася у грудні 1989 року. Совєтський президент на цей раз визнав право Української Греко-Католицької Церкви на „існування" і не заперечував проти звернення Папи до литовських католиків.

Атмосфера зустрічі, судячи з повідомлення кореспондента АП Віктора Сімпсона, носила „дружній" характер. При вході в Папську бібліотеку Ґорбачов, якого супроводжували перекладач і дружина Раїса, зауважив: „Приємно побувати у знайомому місці".

Розмова з Папою представляла для Ґорбачова мало труднощів. Звернувшись до перекладача, він сказав: „Ми говоримо один з одним то по-російськи, то по-польськи, то по-українськи, то по-італійськи". Не зовсім зрозуміло, де саме і коли генеральний секретар вивчив польську й італійську мови.

Папа подарував Раїсі Ґорбачовій камею з зображенням Матері Божої, а совєтський президент у відповідь презентував Папі фарфорову вазу з зображеним на ній римським собором святого Петра.

М. ҐОРБАЧОВ ПОГОДИВСЯ НА ЗМІНУ СИСТЕМИ КЕРІВНИЦТВА СССР

Москва. — Західні пресові аґентства і акредитовані в Москві кореспоненти повідомили в кінці тижня, тобто в суботу й неділю, 17-го і 18-го листопада, що генеральний секретар ЦК КПСС і президент СССР Міхаїл Ґорбачов погодився, очевидно під тиском більшости депутатів Верховної Ради СССР, на введення основних змін в керівництві Совєтським Союзом. Він також признався, що дотеперішні заходи уряд в кожному відношенні не були успішні, країна бореться з великими економічними труднощами і конечними є основні зміни.

М. Ґорбачов погодився на демісію теперішнього уряду під керівництвом голови Ради Міністрів СССР Ніколая І. Рижкова, на створення Федеративної Ради, яка мала б відтепер, разом з президентом вирішувати усі справи економіки, внутрішньої і зовнішньої політики, оборони тощо, з допомогою Ради безпеки, яка незабаром буде покликана президентом М. Ґорбачовим і затверджена Верховною Радою. Згідно з інформаціями кореспондента газети „Ню Йорк Таймсу" Билла Келлера до так званої Ради безпеки, яка буде побудована на взірець подібної ради у З'єднаних Стейтах Америки, входитимуть військовики, представники міліції і КҐБ та спеціялісти поодиноких ділянок.

Федеративну Раду творитимуть представники, переважно голови Верховних Рад 15-ох республік, якщо до того дійде, бо, наприклад, три Прибалтійські республіки вже заявили, що вони не мають бажання входити до жодних „комітетів всесоюзного спасіння", а стремітимуть далі до самовизначення і проголошення самостійних незалежних від Москви держав. Очевидно, депутати Верховної Ради СССР, радо погодилися на пропозиції М. Ґорбачова з надією, що такі заходи зупинять загальний політичний хаос і анархію в комуно-московській імперії та поправлять економічний катастрофічний стан. Позитивно був прийнятий Верховною Радою СССР плян Ґорбачова осунення теперішнього уряду Н. Рижкова та зменшення міністерських постів. Як відомо, Рижкова вважають головним противником радикальних змін в економіці, хоч поза тим він в усьому підтримував політику теперішнього президента із спеціяльними майже диктаторськими повновластями.

Пропозиції М. Ґорбачова були затверджені депутатами більшістю голосів, 316 проти 19 і 31 стриманих від голосування. Згідно з цим пляном Федеративна Рада, раніше Рада Національностей, перетвориться на головний екзекутивний орган керівництва країною під керівництвом президента з необмеженими повновластями, який має право сам на власну руку міняти прем'єр-міністрів в союзному і республіканських урядах, назначувати міністрів та взагалі виконувати ролю диктатора. До його уряду, тобто до Федеративної Ради, ввійдуть також і ті, які досі критикували політику Ґорбачова в республіках, антагоністи, які раніше виправдували своє безділля нескоординованістю уряду, — каже Б. Келлер.

Виглядає, кажуть деякі політичні аналітики і знавці підсовєтських відносин, що сам М. Ґорбачов, Центральний Комітет Компартії і його Політбюро, з якими раніше нараджувався Ґорбачов, ще перед виступом на сесії Верховної Ради СССР, хочуть іншим шляхом запрягти республіки до імперського воза знаючи, що способом підписання договорів суверенних республік з оновленим СССР вони не досягнуть своєї цілі. Деякі спостерігачі пов'язують нові зміни в СССР з пропозиціями президента Російської федерації Боріса Єльцина, який досі ще не зайняв становища до нової ситуації в СССР.

Академік О. Романів виступить в Ню Йорку

Ню Йорк. — З канцелярії Наукового Товариства ім. Шевченка повідомляють, що у п'ятницю, 23-го листопада, прибуде до Ню Йорку проф. Олег Романів, голова НТШ у Львові. Метою його приїзду є відвідини головної канцелярії НТШ та більших осередків української громади в ЗСА й Канаді, зокрема тих, в яких знаходяться Осередки праці НТШ.

Проф. Романів є членом-кореспондентом Академії Наук України. Його спеціяльністю є технічна міцність металічних матеріялів. Він є автором понад триста наукових праць з цієї ділянки й більшої кількості патентів. Крім наукової роботи, він активний у громадській роботі, вершком якої було відновлення минулого року Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, яке було, як відомо, заборонене совєтським урядом весною 1940 року.

Проф. О. Романів

За короткий час його головування НТШ зорганізувало дві великі наукові українознавчі конференції присвячені питанням відбудови українського наукового життя, в яких взяли участь сотні наших науковців в Україні та представники українських наукових установ поза її кордонами, зокрема в ЗСА. За короткий час існуваня відновленого НТШ його членами стали понад 600 українських науковців з усіх ділянок українознавства.

За пляном відвідин проф. Романів відвідає такі українські громади: Ню Йорк, Джерзі Ситі, Філядельфію (27-го листопада, Вашінґтон (28-го), Клівленд (1-го грудня), Дітройт (4-го грудня), Чикаґо (7-го), звідки виїде до Канади для відвідин в Торонто, Едмонтоні й можливо інших українських громад.

Преса в Україні пише про Ю. Осінчук

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Журнал міністерства культури УССР та Українського Комітету Профспілки працівників культури „Культура і Життя" помістив в числі з 30-го вересня довшу статтю про піяністку Юліяну Осінчук, прикрашену її великою світлиною.

Автор статті Н. Кашкадамова назвала її „Поетесою фортепіяно" і пише про перше турне Ю. Осінчук по Україні, що відбулося весною цього року з великим успіхом. Згадує авторка також про те, що Ю. Осінчук була єдиним виконавцем з американського терену на фестивалі сучасної музики в Лінкольн Центрі в Ню Йорку, де всі інші були музики з України.

Н. Кашкадамова з признанням відмічує, що Ю. Осінчук послідовно і систематично популяризує українську музику в ЗСА і тим вона здобула широке признання в Україні. В статті поданий короткий життєпис Ю. Осінчук та перегляд її музичної кар'єри, як також зрецензовано дуже прихильно її концерти. Закінчує статтю Н. Кашкадамова ствердженням, що „Ю. Осінчук — музикант непересічний, перспективний...

Віримо, що співпраця наша стане постійною і більш тісною, служитиме пропаґанді високих досягнень української та світової музичної культури, як на Україні, так і в широкому світі".

О. Шмонов хотів убити М. Ґорбачова

Москва. — У середу, 14-го листопада, на пресовій конференції у совєтській столиці виступив 28-річний сержант міліції Андрей Мильніков, який перешкодив ленінградцеві Олександрові Шмонову прицільно вистрілити в трибуну мавзолею під час демонстрації 7-го листопада. Як заявив А. Мильніков, він чув, як на допиті у КҐБ 38-річний Шмонов признався, що він „хотів убити Ґорбачова".

З перших повідомлень про цей інцидент виходило, що Шмонов стріляв з обріза, з якого попасти в людину, яка знаходиться на відстані 80 метрів, практично неможливо. Сержант заявив, однак, що той, який стріляв, вихопив з-під поли плаща не обріз, а мисливську рушницю, яка має значно більшу точність.

А. Мильніков сказав, що Шмонов був приблизно в трьох метрах від нього. Побачивши рушницю, міліціонер підбіг до нього і обома руками спрямував рушницю вгору. В цей момент прозвучав перший постріл. Мильніков продовжував тримати за рушницю і спрямував її поверх голів у напрямі універмагу. Люди, що стояли там, встигли нагнутися або попадати на зем-

„Після того той, що стріляв, був затриманий, — сказав міліціонер. — Я вирвав рушницю з його рук". Шмонов, який колись працював слюсарем на Іжорському заводі, а останнім часом був безробітним, перебуває у слідчому ізоляторі КҐБ. Проти нього порушено кримінальну справу і обвинувачено в замаху на скоєння терористичного акту, повідомив кореспондентові „Правди" слідчий КҐБ полковник Петро Соколов.

Газета „Сєльская Жизнь" повідомляє, покликуючись на того ж полковника Соколова, що при „обшуку у Шмонова в кишені було знайдено записку, приготовану на випадок його смерти при замаху. В ній він чітко виклав свої злочинні наміри щодо президента СССР".

Повідомляють, що Шмонов був членом ленінградського Народного фронту і Вільної демократичної партії Росії.

Крим домагається автономії

Симферопіль (УНІАР). — Тут у четвер, 15-го листопада, оприлюднено рішення позачергової сесії Кримської обласної Ради про проведення референдуму 20-го січня 1991 року. Для проведення референдуму вирішено створити комісію з 29 осіб. Обласна Рада звернулася до Верховних Рад Росії, України, Узбекістану, Кзахстану, Киргизії і Таджикістану з проханням надати небхідну допомогу в проведенні референдуму серед кримських татар та інших виселених з Криму народів, які тепер проживають на територіях згаданих республік.

Сесія Кримської Обласної Ради 15-го листопада ухвалила декларацію про державно-правовий статус Криму. В ній зазначено, що суспільно-політична та соціяльно-економічна ситуація в області вимагає зміни державного статусу Криму. Кримська Обласна Рада оголосила неконституційними укази 1945-46 років, згідно з якими Москва ліквідувала Кримську Автономну ССР і оголосила Кримський півострів однією з областей України. Обласна Рада Криму висловила сподівання, що уряди СССР та України з розумінням поставляться до прийнятої декларації й до права народів Криму на відновлення державности. Це право має здійснитися волевиявленням народу шляхом референдуму.

Четверта позачергова сесія Кримської Обласної Ради розпочалася 12-го листопада і в цей день на ній був присутній голова Верховної Ради України Леонід Кравчук, який виступив проти виведення Криму зі складу України, зазначивши, що Крим отримає автономію в межах Української ССР. Л. Кравчук відкинув звинувачення ряду депутатів, які посилалися на факти насильницької українізації Криму та скорий вихід України зі складу СССР.

Сесію пікетували як прихильники, так і противники ідеї виходу Криму зі складу України. В пікетуванні також взяли участь кримські татари, протестуючи проти проведення референдуму.

Посол В. Мокрий доповідатиме в Чикаґо

Чикаґо. — У четвер, 6-го грудня о год. 7-ій вечора, відбудеться зустріч українського громадянства Чикаґо з послом до польського сойму, д-ром Володимиром Мокрим. Гість з Польщі є також президентом Української Фундації св. Володимира в Кракові. Він доповідатиме про ситуацію української меншости в Польщі та про культурний розвиток українців у тій країні.

Зустріч відбудеться в Культурному Осередку свв. Володимира і Ольги. Організаторами зустрічі з д-ром В. Мокрим є Філія Українського Католицького Університету, Українське Патріярхальне Товариство, Реґіональне Об'єднання Ярославщини і Засяння та 8-ий Відділ Організації Оборони Лемківщини.

На Союзівці відбулася Пластова Орликіяда

Союзівка (К. О.) — Тут, в суботу і неділю, 10-го і 11-го листопада, відбулася традиційна осіння зустріч пластового юнацтва на 29-ій зчерги Пластовій Орликіяді, що її влаштовують курені УПС і УСП ім. Григора Орлика. Майже 200 учасників із пластових станиць східнього побережжя, але і також з далеко віддалених як Дітройту та Клівленду, стануло до дводенного змагу, що цього року мав відповідний до подій клич „Отчизна зове".

І саме ця „Отчизна", сьогоднішня Україна, віддзеркалювалася у всіх дбайливо підготованих експонатах, у мистецьких точках та у відповідях на поставлені змагунам питання.

Гетьманич М. Брикович і гетьманівна Д. Юрчук.

Серед присутнього юнацтва було помітно, який великий вплив мають на їхню настанову події, що відбуваються в Україні та можна було справді подивляти працьовитість і винахідливість у виставлених експонатах та у змісті мистецьких точок, які укладали самі учасники. Тим разом, не зважаючи на зливний дощ, взяли участь у Пластовій Орликіяді члени Головного і Крайового проводів із головою Головної Пластової Булави пл. сен. Орестом Гаврилюком і головою Крайової Пластової Старшини пл. сен. Ольгою Кузьмович, які промовляли до пластового юнацтва на початку та на закінченні Орликіяди. Особливими гостями були члени Головної Контрольної Комісії Українського Народного Союзу Василь Пастушок, Василь Дідюк і Степан Гавриш, що взяли участь у відкритті та закитті свята, а ред. В. Дідюк тепло привітав пластову молодь від УНС.

В неділю, всі учасники Орликіяди і їх провідники взяли участь у Службі Бо-

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

МИНУЛОЇ СУБОТИ переобраний на нову чотирирічну каденцію губернатор нюйоркського стейту Маріо Квомо подав до відома свої пропозиції про майбутні бюджетові пляни його стейтового правління, котрі на думку багатьох знавців репрезентують цілковиту зміну попередньої фінансової політики його уряду. Здаючи собі справу з того, що він не має великого вибору на здобуття нових фондів для стейтового бюджету в обличчі нових економічних проблем, як упадок продукції з одного боку та гостру антипатію зі сторони виборців до нових податків, М. Квомо заявив, що „не маючи виходу" він мусить зробити значні зменшення у виділенні стейтових фондів на різного рода допомоги, при тому згадав і про звільнення багатьох робітників з праці в уряді стейту.

ЗНАВЦІ НЕРУХОМОСТЕЙ стверджують, що драстичний упадок вартости нерухомостей в ЗСА стане ще гіршим в майбутньому. У найновіших опитах аналітики цієї ділянки стверджують, що ціни реальностей в наступних двох-трьох роках гостро зменшаться та можуть не піднестися впродовж п'яти наступних років. Одною з причин цих невеселих передбачень у ринку реальностей є те, що будівничі не можуть отримати потрібних для розбудови фондів, бо сплачування попередньо виданих позичок залягає.

У СВІТІ

ОДИН З КАНДИДАТІВ на президента Польщі, теперішній прем'єр-міністер Тадеуш Мазовєцький, оприлюднив свою виборчу плятформу. Як відомо, президентські вибори в тій країні відбудуться 25-го листопада. Другим кандидатом, чи взглядно першим, якщо йдеться про популярність, є Лєх Валенса, голова Крайового комітету вільної профспілки „Солідарність". Одною з важливих цілей Мазоєцького є приступлення Польщі до Европейської економічної спільноти. У четвертій точці програми він передбачає, що вже в 1991 році Варшавський Пакт буде зліквідований, а існування Ради економічної самодопомоги є цілковитим анахронізмом.

КЕРІВНИКОМ ДЕРЖАВНОГО комітету телевізії і радіопередач в СССР назначений Леонід Кравченко, який дотепер виконував функцію генерального директора совєтського пресового аґентства ТАСС. У повідомленні Президентської ради Міхаїла Ґорбачова говориться, що Кравченко повинен якнайскорше представити урядові свої пляни цілковитої перебудови комітету у справах телевізії і радіо. Рада Міністрів СССР має на увазі структуральні зміни, які змінили б обличчя згаданого комітету і надали йому більш самостійницького характеру.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА РАНІШІ видачі захоплювачів совєтських пасажирських літаків, зокрема урядами Фінляндії і Швеції, в СССР все ще трапляються розпачливі випадки захоплення літаків і скеровування їх до закордонних країн. Біда тільки в тому, що захоплювачі це молоді недосвідчені люди і їх дуже часто обманюють совєтські пілоти й обслуга літаків. Такий випадок із захопленням літака Аерофлоту ТУ-134 трапився 14-го листопада. 30-річний Александер Вілєсов, погрожуючи зірванням літака при допомозі саморобної бомби, наказав пілотам скерувати літак до Швеції, де він мав в плянi попросити політичного притулку. Обслуга літака перехитрила Вілєсова і заявила йому, що брак бензини змушує їх приземлитись на летовищі в Гельсінках. Очевидно, пілоти знали, що СССР і Фінляндія підписали недавно додатковий договір про видачу захоплювачів літаків. Амбасада в СССР, зараз таки після приземлення літака, зажадала видачі Вілєсова.

ГАЗЕТА „ІЗВЄСТІЯ" у числі з 14-го листопада повідомила, що на Близький Схід від'їхали з Москви знову два емісари президента СССР Міхаїла Ґорбачова, а саме два заступники міністра закордонних справ, Александер Бєлоногов і Владімір Петровський. Головною ціллю поїздки обидвох совєтських представників є підтримати у розмовах з лідерами арабських країн ініціятиву марокканського монарха Гассана про скликання панарабської конференції для мирного полагодження конфлікту, який виник на тлі інвазії Іраку на Кувайт і американської та альянтської контракції. Покищо ідея короля Гассана не знайшла повного схвалення і може якраз тому совєтські емісари поїхали туди, щоб пропаґандивно використати нагоду і ще раз підкреслити те, що СССР виступає за мирне полагодження конфлікту.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Конґрес у справі Іраку

В останніх виборах (6-го листопада 1990) гострий конфлікт в обширі Перської затоки не грав ніякої ролі. Загал американських громадян був обурений деякими новими податками у бюджеті на наступний фіскальний рік і вину за це скидав на президента Буша, тямлючи, що два роки тому він урочисто обіцяв, що нових податків не буде. Тому назагал вибори виграли демократи, бо звільнили свій стан посідання у Палаті Репрезентантів на 10 дальших конґресменів. Після виборів ситуація змінилася. Зворотним моментом було рішення Буша майже подвоїти чисельний стан американських збройних сил на пустелі Савдійської Арабії. Багато осіб зрозуміли, це, як бажання не тільки перестерегти Саддама Ґуссейна, щоб не легковажив собі ситуації, але й перетворити збройну силу Америки в Савдійській Арабії з дефензивної в офензивну. На цьому місці згадано вже, що голова демократичної більшости в Сенаті, Джордж Міччелл рішучим тоном заперечив право Президента розпочинати війну без попередньої згоди від Конґресу. Президент, мовляв, не має на це конституційного права. Розглягливсь голоси, щоби над цією справою перевести основну дебату, а що Конґрес має зійтись щойно в січні наступного року, щоб скликати для цієї справи надзвичайну сесію Конґресу.

Цей плян провалився на нараді президента Буша з конґресовими лідерами. Буш запевнив зібраних передових членів обох Палат Конґресу, що його політика супроти Іраку не змінилася і він усе ще прагне мирного закінчення конфлікту та що він завжди буде консультуватися з Конґресом. Ця зустріч Президента з представниками Конґресу дещо розрядила атмосферу, бо й передові демократичні діячі голосно признали, що не вільно поводитися так, щоб Саддам Ґуссейн зрозумів, що державна верхівка в Америці розсварена. Водночас проголошено, що державний секретар Джеймс Бейкер намагається підготовити нове засідання Ради Безпеки ООН, на якому прийняли б резолюцію, яка виправдувала би збройну дію проти Іраку. Бейкер запевнив, що Буш не зловживатиме цієї резолюції для поквапної неоправданої воєнної дії.

Несподівана вимога Конґресу, щоб він мав вирішне слово у справі війни-миру на Близькому Сході — це не справа Іраку. Це хронічне й традиційне суперництво між Білим Домом і Капітолем за примат влади. Коли у Білому Домі мешкає й урядує Президент цієї самої партії, яка має більшість в обох Палатах Конґресу — немає проблеми суперництва. Вона виринає у такій ситуації, як теперішня — республіканець у Білому Домі й демократи у Конґресі. В Америці загал суспільства — це патріоти-державники, а не партійці.

Поки викристалізувалася двопартійна система — першими президентами були безпартійні або двопартійні. Не вважаючи на формальне існування десятка партії — немає тут того партійництва, яке сумно записалося в новітній історії України. Нема теж надто великої різниці під існуючими двома керівними партіями. Але є родинна традиція приналежности до такої партії, є особисті амбіції партійних членів і закорінена вже традиція змагатися у виборах за здобуття для своєї партії Білого Дому та Конґресу. Для Демократичної партії настала тепер добра коньюнктура. Джордж Буш, який втішався винятковою популярністю, втратив її через оці нещасні податки та через острах загалу перед великими втратами в людях, що їх принесла би війна проти Іраку. І демократи цю добру нагоду використовують. Джордж Буш здає собі з цього справу. Він має за собою величезний політичний досвід і має таких дорадників, як шеф Білого Дому Сонуну, Бейкер і інші. Маємо безліч прикладів у всесвітній історії, що лідери, які втратили популярність — зуміли її відзискати, маємо теж чимало доказів, що навіть дуже добрі і зрілі державні мужі — політики робили помилки, які підрізували їхню кар'єру. У даному випадку йдеться не про особу Джорджа Буша і не про те, чи у 1992 році виграє кандидат Демократичної партії. Ідеться про те, чи буде збережений мир, чи прийде таки до

людству

Омелян Твардовський

ЧИ ТАК ДАЛЕКО ДО БАРСЕЛЬОНИ?

I.

Йдеться про чергову світову Олімпіяду, столицею якої в 1992 році стало відоме місто в Еспанії, Барсельона. Спортовці і любителі спорту всіх країн світу, невпинно готуються до цього великого спортового свята, в якому крім багатьох тисяч змагунів і змагунок в різних ділянках спорту, на стадіонах побуватиме кілька мільйонів глядачів, сотні мільйонів слідкуватимуть за ходом Олімпіяди на телебаченні. В цей час як спортовці, без різниці, так в найменших державах „карликах", як і великих — „потугах", готуються до Олімпіяди — 92 в нормальних обставинах, в сучасній Україні продовжуватиметься затяжна боротьба, щоб врешті створити незалежний від Москви Національний Олімпійський Комітет — передумова вступу до Міжнародного Олімпійського Комітету і самостійного виступу на Олімпійських Ігрищах. Не зважаючи на вже проголошений суверенітет України теперішнім парляментом та могутні хвилі національного відродження, спортова ділянка заморожена сталінсько-сусловсько-брежнєвським льодом, досі пробила собі тільки невеличкі „полонки". Московська аґентура і місцева партократія, востаннє стараються втримати спортову Україну в своїх путах, яким, на жаль, ще сприяють у вільних країнах світу збаламучені Москвою та безмірно наївні спортові чиновники, що займають важливі пости в МОК та інших світових Федераціях спорту. Беручи під увагу акції, що сьогодні проходять в Україні, які з кожним днем посилюються скорше чи пізніше, наступить дальша відлига і з нею могутні хвилі дальшого відродження України, змиють рештки „застійників" і тоді українські спортовці зможуть гідно репрезентувати свою справжню Батьківщину на міжнародній арені.

Ще недавно (кілька місяців) ніхто не думав щоб на форумі сучасної футбольної Федерації України, що її очолює російський зайда з Сибіру — Фомінних, було прийняте рішення встановити національний футбольний чемпіонат України. Сталося це 3-го жовтня 1990 року в Києві на розширеному засіданні Федерації футболу України, на якому члени Федерації пробували ще обманути новою структурою чемпіонату, в якій не брали б участі шість найкращих футбольних клюбів України (вони далі мали виступати в імперській вищій лізі). Не пройшов і альтернативний плян обманців. На поіменне голосування було поставлено головне питання: бути чи ні національному чемпіонатові України в футболі в 1991 році! Одночасно, проголосували — так! Отже наші футбольні активісти осягнули чергову велику перемогу.

В половині жовтня ц.р. Олімпійська Комісія Руху за підписом голови Валерія Шутія, опублікувала „Петицію" звернену до Верховної Ради України, Комітету у справах молоді, фізичної культури і спорту в якій говорилося: „У цей складний і непростий для нашої Української держави час, повстає і утверджується український спорт. У продовж довгих років, починаючи із 1952 року, українські спортсмени зазнавали національної дискримінації з боку СССР. Не дивлячись на те, що Україна сидячи із Конституції Республіки, була суверенною республікою і мала постійне представництво в ООН, як самостійна держава. Забувши і те, що у 1918 році Україна мала свій Національний олімпійський комітет, визнаний МОК і була представлена на VII Олімпійських іграх у Антверпені (Бельгія) 20-го квітня — 12-го вересня 1920 року. Отже Україна була включена до „Олімпійської родини" ще тоді, коли президентом МОК був засновник Олімпійських ігор сучасности — барон П'єр де Кубертен. Але після анексії України Совєтською Росією, у 1921 році Україна була вилучена з олімпійського руху. Виходячи із сучасної ситуації в Україні, у зв'язку із прийняттям „Декларації про державний суверенітет України" і не втручаючись у політичну боротьбу, Олімпійська комісія руху вважає, що з'явилася необхідність відновлення діяльности НОК України і реєстрація його в МОК... Нарешті, потрібно покласти край втручанню політики у спорт. До повного визнання НОК України МОКом спортсмени України повинні виступати у складі збірної СССР.

А на Олімпіяді у перехідному періоді можливий виступ українських спортсменів як за збірну Україну, так і за збірну СССР. Про це, зокрема говориться у офіційному поясненню до правила 8, в пункті 6 Олімпійської хартії: „...якщо країна або колишня колонія отримала незалежність, якщо країна увійшла до складу іншої в результаті зміни кордонів або якщо новий НОК отримав визнання МОК, тоді учасник може продовжувати виступати під прапором країни, до якої він належить або належав. Одначе при бажанні він може виступати під прапором своєї країни і бути зголошеним на Ігри своїм новим НОК, при наявності такого. Цей вибір може бути зроблений тільки один раз і становить вийняток із п. 1".

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Климовський

Виставка картин І. Денисенка

I.

Візитною карткою мистців особливої категорії є їхня творчість, що її саме представив маестро Іван Денисенко філядельфійській громаді, 2-го листопада ц. р. приїхавши із „Золотої Осені" в товаристві дружини до нашого міста із творами-картинами.

Експоновані картини Денисенка приємно порадували очі й серця всіх тих, що оглядали виставки, як кількістю високого мистецького рівня картин, так їх різножанровістю.

У картині „Мати Божа жнив" (олія) — прецизність рисунку й віртуозність виконання. Вдивляючись у картину, вона нас полонить своєю внутрішньою одухотворністю.

Молитва (Мазепи) — олія, створює контеплятивний настрій. Такий же настрій огортає вас, дивлячись на „Волю Вседержителя" (олія).

„Прийдіть струджені" (темпера) — сам вираз обличчя Христа посилює ще більше почуття піднесеного настрою.

Окрему чи не найважливішу групу творять портрети, до яких мистець підходить подібно як Тиціян, тобто „чуттєвим повнокровним сприйняттям і відтворенням краси людини та глибоким проникненням в людські характери, вмінням підкорити всі засоби живописного виразу психологічному розкриттю". До речі вірно це підхопила мисткиня Марія Гарасовська-Дачишин „Мистець Іван Денисенко — портретист, що знаменитими мазками грайливих кольорів, чи тонів уміло вихоплює з глибин своїх моделів їм властиву питоменність і майстерно кладе її на полотна. Його портрети, це люди живі. У них чітко підкреслені риси їхніх характерів".

З 20-ти знаменитих портретів хоча б назвати 10 — дружину мистця, Едварда Козака („Ека"), о. прел. Василь Лициняка, д-ра К. Паньківського, Михайла Островерху, поета о. Веретенченка, актора Масоху в ролі Хмельницького, дружину в кімоно, парижанку і чілійку, виконаних аквареллю, ґвашем, пастелем, сепією, олівцем, а найбільше крейоном це крейдяний спосіб „Maruere de crayon", доволі складна техніка, що винайшов 1740 р. Ш. Франсуа./

„Над Дніпром" приємно вражає тональне багатство — на першому пляні, на узбережжі пільні квіти, а надусе панорамна передача простору, м'який перехід барв на фоні, освітленому соняшним промінням.

„Довбуш" переносить нас думкою в Карпати, коли по них він бродив із опришками. Водночас ген-ген віддаля доходить до нас ледь відчутне відлуння відомої вам пісні „Гей, браття опришки".

У „Вечерницях" вірно схоплений парубок у присядці на тлі розтанцьованих дівчат і хлопців. Впадає ввічі добре освітлений другий плян. Узагалі світло в картинках Денисенка — головний принцип.

„Хрещення України", як проєкт дає уявлення реалізації цієї теми. Звертаємо увагу на вміле розташування великої маси народу. Це не легко обходиться і в театрі. Масові сцени, це не абияка морока для режисера. Треба так усіх розташувати, щоб кожного було видно, щоб жив і „був сповнений руху, а найважливіше, щоб „не випадав, — як кажуть, — з образа". Якщо йдеться про масові сцени, з подібними проблемами зустрічається і мистець-маляр.

Психологічна характеристика постаті, це „Старий бойко" і „Бабуся бойкиня".

Ніжність і теплота колористичної гами, — це Денисенкові „Квіти".

Споминами з Батьківщини і снами про Рідний Край назвав мистець 45 картин меншого формату мистецькі цікаві пейзажі, виконані олією. Ці картини сповнені чарівної гармонії кольору і світла. Природа живе в цих картинах. У них уважне спостереження, любовне ставлення до навколишньої дійсности і тонкість відчування природи та її хвилюючої краси.

Приковують нашу увагу „Деїсіс" — проєкт „Іконостас з Канора" й „Архангели".

Маестро Іван Денисенко — це велика творча індивідуальність з тонким естетичним смаком. Плоди його образотворчости високоякісні. Недарма, що про нього дуже прихильно писав д-р Пірфер у 1946 р. у „Vorarlberger Volkwille" підкреслюючи високу якість його рисунку. Писали про Денисенка французькі, еспано й португаломовні рецензенти, висловлюючись про мистця в суперлятивах. Доволі велике, окреме гасло про Денисенка помістила Українська Енциклопедія (англомовна).

Варто принаймні телеграфним способом сказати ще дещо з його біографії з акцентом на його творчість.

Закінчення буде.

Юрій Р. Рибак

ЕКОНОМІЧНА ДЕМОКРАТІЯ

Економічна та політична демократії — це двоюрідні сестри, що своїм корінням сягають у спільне походження. І хоча в основному принцип діяння незмінний, то одначе силою обставин зарисовується тут різниця у кількості учасників, їхньому зацікавленні та реакції. І це не теорія, а істина адже ми всі є акторами на сцені економічного театру.

Для економічної демократії кожний день — це день виборів. Кожний продуцент-кандидат наляканий і готовий перебрати на себе відповідальність, кожний бо покупець — це виборець, що вирішує успіх продукту на ринку. Недарма, що у комерційних колах часто чується вислів, мовляв, покупець це „наш король" чи пак „наш бос"... І тут покупця ніхто не примушує до нічого, бо він користає з повної свободи власного рішення, що саме є рисою демократії. За економічною демократію не приходиться шукати далеко, бо її можна знайти у вільному товарообміні, у приватному секторі при свобідному виборі роду підприємства, у договорі поміж зацікавленими партіями. А буває і так, що незнайомі співпрацюють зі собою, допомагають собі взаємно та роблять це часто підсвідомо; фармер годує місто, лікар лічить хворого, банкир фінансує жнива чи будову дому, мешканець міста працює на заводі, у крамниці, у бюрі... і словом, люди працюють на добровільній, привітній мирній базі, а обмежують їх тільки зарядження урядової адміністрації.

На ринку людина не голосує лише один чи двічі дороку, а голосує кожночасно, коли робить закупи де би це не було. Тут і погода не відстрашує як і у звичайних політичних виборах. Само ж голосування на ринку буває теж доступне і вигідне, бо вистачить тільки сягнути по телефон і товар привезуть додому чи поладнають направки... Реєстрація для голосування тут зайва; місце замешкання тут неважне хіба, що пов'язане з услугами; приналежність до політичної партії несуттєва, а бальот неприсутности не має найменшого применення. Політичні вибори коротко тривають, бо обмежені датою та годинами. В економічній, себто ринковій демократії, приміщення продуцентів-кандидатів відкриті довгі години, а навіть безперервно. З огляду на сильну конкуренцію повторний бизнес та добра опінія — це важливі моменти для існування підприємства; а щоб воно могло постійно рахувати на голоси покупця мусить притримуватись певних вимог як: чемність, ввічливість, обслуга, якість, ціна, нововведення тощо.

Тому і в економічній демократії підприємець, що уособлює кандидата під час виборів, завжди шукає за голосом консумента, що проявляється в отриманому долярі... Кожний, бо, голосуючий покупець вирішує котрий із підприємців вийде на ринок, втримається на ньому або залишить його... Бизнесове кладовище заповнене надгробними каменями мертвих ентрепренерів, які не раз, без власної вини втратили голос консумента під час щоденних виборів на ринку. Для ілюстрації спитаймо: Хто ж — в економічному розумінні — „вбив" доставця льоду... Відповідь проста: Домашня господиня, коли змінила свій голос купуючи... холодільник!

У дальшому слідкуванні можна завважити, що споживач не лише вирішує, а прямо диктує розподіл доходу для поодиноких членів спільноти. Він своїм голосуванням надзвичайно збагатив деяких членів — у спорті, рок-музиці та кінах. Але, неначе в калейдоскопі, рішення споживача постійно зміняється відносно цього кому стати багатим а кому бідним. При цій нагоді завважмо, що загальна кількість гроша не зміняється, а зміняються тільки кишені.

Економічна демократія не звужується тільки до місцевих питань, вона ж нині щораз більше іґнорує політичні границі країн і набирає ґльобальний характер. У зв'язку з цим згадаймо книжку, яка появилась п.з. „The Borderless World" (Гарпер Бизнес, 1990, 224 сторінок). Її автор це Кенічі Оме директор міжнародної дорадчої фірми МекКінес в Японії. Автор, як один із найбільш ориґінальних мислитетів веден ня бизнесу в нинішній ґльобальній економії, правильно оцінює ключову позицію покупця. Між іншим він завважив, що під час політичної виборчої кампанії процвітає економічний націоналізм, який сильно впливає на різницю поглядів між законодавцями, а заінтересованою групою виборців. Але в економічній демократії дещо інакше, бо коли людина, скажімо, голосує своїм гаманцем ввійшовши до будь-якої крамниці у Европі, ЗСА чи Японії вона залишає за собою виборчу риторику та наклепи. При заплаті товару вона байжужа на країну походження товару, не думає про безробіття чи торговельний дефіцит. Вона ж цікавиться якістю, ціною, моделем, вартістю і шукає задоволення... Згідно з опінією автора книжки, відчувається поступово домінуючу силу споживача над фірмою а впарі з цим реакцію на існування національно-економічних границь. Прийшов бо час на нову добу, в якій кожна особа у кожній розвиненій країні повинна мати рівні права до творення, отримання та посідання найкращого продукту у світі.

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ТАЙМС" повідомила, покликавшись на балтійські джерела, що Верховна Рада Латишської ССР постановила домагатися від Москви закриття військової бази слідкування за сателітами на території Латвії. Депутати ВР арґументували своє рішення тим, що на базі переводяться різні хемічні експерименти, які загрожують екологічно населенню Риги й околиць.

Роман С. Голіят

ЛЬВІВ'ЯНИ ВШАНУВАЛИ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ

I.

У 64-ри сторінковій публікації „Меморіяли конференції, присвяченої життю та діяльності митрополита Андрея Шептицького", Львів 1990 року, проф. Юрій Туркевич, відповідальний за випуск цього видання, у своєму вступному слові згадує, що одним з найвизначніших діячів української культури у XX столітті був греко-католицький Митрополит Андрей Шептицький.

Далі читаємо, що львівська реґіональна організація „Меморіял", Наукове Т-во ім. Т. Шевченка, та товариство „Милосердя", вшанували у 125-ту річницю з дня народження Митрополита Андрея Шептицького, першу урочисту Конференцію та доброчинний концерт, присвячені життю та діяльності Митрополита. Організаційний Комітет Конференції та благочинного концерту на чолі з професорами медицини Юрієм Туркевичем та Олександром Кіцерою, вирішив запросити до участі в них провідних вчених Львівщини, громадських діячів, письменників та гостей діяспори. Адміністрація Львівського медичного інституту (ректор — проф. Михайло Павловський) дали згоду на проведення конференції в актовій залі теоретичного корпусу.

Урочиста конференція та благочинний концерт відбувся 4-го травня 1990 року. Хоча актова заля була розрахована на 500 місць, у ній зібралося понад тисячу людей, які стояли в проходах та вестибюлі. На вулиці Пекарській, перед входом в театральний корпус зібралося ще декілька тисяч чоловік, які не змогли потрапити в приміщення і слухати конференцію та концерт, які озвучувалися гучномовцями. Як заля, де провадилася конференція, так і фасада будинку теоретичного корпусу були прикрашені національною символікою, та великими мальованими портретами Андрея Шептицького, виконаними художником Дем'яном Співаком та групою викладачів Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва. У вестибюлі актової залі розміщено експозицію фотодокументів з життя та діяльности Митрополита Андрея, зі збірки фотографа Я. Коваля.

Закінчилася конференція та благочинний концерт спільним виконанням ансамблями та хоровими капелями — „Боже великий єдиний" та „Ще не вмерла Україна".

На перерві зібрано серед присутніх датки на суму понад 4,000 карбованців, що їх використають на відновлення Народної лічниці ім. Митрополита Андрея Шептицького, а фонди, зібрані з розпродажу публікації першої урочистої конференції, будуть ужиті на спорудження пам'ятника Митрополитові в місті Львові.

Митрополит Володимир Стернюк, відкриваючи конференцію, у своєму слові підкреслив, що на релігійній і народній ниві став Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький, зі своїм наслідником Патріяхом Йосифом. Слуга Божий Андрей, перший ще перед Собором Ватиканським, розпочав акцію за з'єднання Церков через Велиградські та Львівські з'їзди.

Євген Гринів — народний депутат України і голова правління Львівської реґіональної „Меморіял" у своєму слові ствердив, що геній митрополита Шептицького полягав у цьому, що він виробив концепцію національної Церкви, апогеєм чого виявилось проголошення після пітвтисячної перерви української держави в 1918 році.

Олександер Кіцера — голова управи УЛТ, проф. Львівського медичного інституту, у своєму есеї розповів про подію з-понад півстоліття давнини — його відвідини Митрополита Андрея, заподаючи його біографію і вклад в розбудову українського культурного життя Галичини. Він каже, що одним зі закидів на адресу Митрополита є те, що 1-го липня 1941-го року він опублікував проклямацію, в якій вітав Вермахт... Але, вернімся назад, — каже Кіцера, — всього-навсього на вісім днів: 22-го червня 1941-го року, Червона армія покинула Львів. „Вранці до мене прибігають хлопці-однокласники: Біжімо! Там таке... Трамваї не ходять. Де швидким кроком, де бігом, добираємося до тюрми на вулиці Лонцького. Натовп людей. Сопух гниючого людського тіла. Картини, які відкрилися очам десятирічного хлопця, не забудуться ніколи. З черепа стирчать 'цальові' цвяхи, забиті майже до капелюшка. Дерев'яні кілки в орбітах (Господи, думаю, що ж терпить людина, жива людина, якій заганяють в мозок цвяхи, чи в очі — дерев'яні кілки!). Бите скло в скаліченому роті, руки зв'язані колючим дротом. Тризуб, вирізаний на посинячевій спині... Денце пляшки виглядає з-поміж ніг молодої жінки, груди відрізані... Досить? Ні! На ношах виносять... ні, не трупи, кусні людського м'яса. Часу на розстрілювання чи на вбивання цвяхів в голови вже не вистачало — енкаведисти кидали в камери ручні гранати, тут же зачиняючи оковані двері. 30-го червня 1941 року у Львові проголошено самостійну Українську державу. Митрополит благословив цей державний акт. Але держава проіснувала недовго. Протягом найближчого часу німці арештували членів уряду і ліквідували українську державність... Вже в грудні цього ж таки 1941 року Митрополит Андрей Шептицький виступив з рішучим осудом німецьких властей. Відвертається від нацизму, але й не зближається до комуністів". (стор. 14).

Помер Митрополит Андрей Шептицький 1-го листопада 1944 року. У величавому похороні взяли участь представники всіх релігійних конфесій Галичини, представники уряду й тисячі вірних. Греко-Католицька Церква й український народ втратили свого захисника. Відбувся ганебний Львівський псевдособор у 1946 році. Греко-Католицька Церква на довгі сорок років пішла в підпілля. Кіцера перелічив добродійні діла Митрополита. Він був меценатом української масової культури й в 1925 році, став дійсним членом НТШ. Під час німецької окупації, Митрополит звертався листовно до Папи Пія XII, інформуючи його про німецькі звірства. Він був „єдиним сміливцем, що звертався з різким осудом винищення євреїв до самого... Гітлера". Зберігся лист Митрополита до духовенства і вірних з 21-го листопада 1942-го року, затитулований „Не вбивай", в якому рішуче засуджується всяке вбивство, в т.ч. і з політичних мотивів, а також „Пастирський лист до духовенства і вірних", датований 10-го серпня 1943-го року"... Автор повищого есею закінчує свій виступ словами „проходячи вулицями Львова поклонімся тому, що залишив нам і заповів у спадок наш Митрополит". Христос Воскрес! і Воскресне Україна!"

Далі буде.

Перед концертом Лідії Артимів в УІА

Піяністка Лідія Артимів є на сьогодні, може, найбільш знаним українським музикою-виконавцем у західньому світі. Народжена в українській родині у Філядельфії, вона вперше виступила з Філядельфійською оркестрою, коли їй було вісім років. Навчалася в Картіс інституті і коледжі виконавських мистецтв у Філядельфії, зокрема у відомого піяніста і педагога Ґері Ґрафмана. Здобувши перемоги на конкурсах ім. Левентрітта, а також в Лідсі (Англія) і Шопенівському від фонду Костюшка, Л. Артимів розгортає бурхливу виконавську діяльність. Її ім'я з'являється на афішах і в програмах концертів у найрізноманітніших країнах Америки та Европи. Авторитет виконавиці вторував їй шлях до однієї з найбільш важних грамофонових фірм Chandos. Як дотепер, жоден український піяніст — про скрипалів, віольончелістів або інших вже не кажемо — не має аж сім позицій у списку довгограючих платівок, компакт-дисків та касет, що надійшли у продаж. Лідія Артимів є мало не єдиною нашою артисткою, яка увійшла до складу міжнародних жюрі впливових піяністичних конкурсів. Авторові цих рядків досі вдалося познайомитись із мистецтвом Артимів лише у вигляді рекордів, та й то не всіх; проте завдяки їхній високій технічній якості головні риси її творчої вдачі можна відчути вповні, і портрет артистки вимальовується цілком виразно.

Л. Артимів

В наш час немає піяніста, котрий не вмів би грати гучно, швидко, технічно досконало, а то й супердосконало. Існує дуже багато саме „рекордсменів" останнього типу, бравурних і блискучих. Лідія Артимів, що й казати, диспонує всією потрібною сучасному піяністові технічною вправністю і впевненістю.

Але вона — серед тих небагатьох, хто володіє добряче вже призабутим мистецтвом співу на фортепіяні. Це саме ним так преписувалися найславетніші піяністи вже так далекої від нас романтичної доби — Рахманінов, Гофман, Горовіц, Рубінштайн, Ґізекінґ, а ближче до наших часів — батько й син Нойгавзи, Ріхтер, Ґулд. Треба сказати, що в другій половині XIX століття найвищою естетичною вимогою у виконавстві було гасло: грати вокально, а співати — інструментально.

Ніжний, „пухнастий" і водночас соковитий, коли треба, звук Артимів є тим особливим даром, що неабиякою мірою визначає її артистичну індивідуальність — в ній явно переважає жіночий ліризм, хоча це аж ніяк не означає відсутности інших відтінків змістової й виразної палітри.

Насамперед впадає в око виразно романтичне наставлення піяністки, яке випливає з самої суті її талану й знаходить вияв у тій перевазі, що її мають композитори-романтики в репертуарі Артимів. Маємо на увазі „трьох великих Ш": Шуберта, Шумана, Шопена.

Піяністів, що є видатними виконавцями Шуберта, не так вже й багато, і, нам здається, Артимів можна зарахувати до них.

Соната Шуберта G-dur та 78 досить рідко виконується. Це зрозуміло, адже в ній переважає повільний темп, споглядальність; твір вимагає глибокого занурення у процес розгортання тихої, неспішної оповіді, лише час від часу перериваної вторгненням контрастного патетичного образу. Не кожен музикант має схильність до цього. Лідія Артимів достеменно передає тут стан ліричного самозаглиблення в нескінченному співі, вона зосереджено вслухається у видобутий нею тон чи акорд, який триває доти, аж доки цілком не вигасне. У гранично простій (мало не простацькій!), безпретензійній шубертівській інтонації піяністка відкриває потаємний сенс і з нього творить артефакт, себто факт мистецтва. Так звані божественні шубертівські довготи, наявні зокрема і в цій Сонаті, стають у Артимів природними й самозрозумілими... І раптово пробуджується прихована до часу сила — мужні, владні акорди лунають із дзвінкою міццю. А потім знов і знов повертається неголосний спів і забирає слухача у свій ліричний полон...

Важко назвати такий твір фортепіянової літератури XIX століття, який був би більше знаний серед широкого загалу, ніж „Пори року" Чайковського. Хібащо бетовенівська „Місячна соната" чи вальси Шопена можуть дорівнювати популярністю цьому дванадцятичастинному циклові п'єс. Кожен, хто бодай у дитинстві вчився фортепіянової гри, знає напам'ять хоч би одну з „Пір року". Саме через цю загальновідомість, хрестоматійність твір Чайковського за століття, яке минуло від часу його створення, обріс такими кліше, що дорослому піяністові дуже важко знайти свій шлях до адекватної інтерпретації цієї музики. Тому „Пори року" є таким рідкісним гостем на великих концертових естрадах. Авторові цих рядків довелося чути їх у концертовій залі лише двічі — у 50-их та 80-их роках у Києві та Москві. Обидва виконання (перше — Святослав Ріхтер, друге — російський композитор і піяніст Михаїл Єрмолаєв) були чудовими, цілком геніяльними в кожній деталі. Після них будь-яке інше не сприймається вже чи сприймається з трудом. І тут Лідія Артимів становить один з небагатьох, очевидно, винятків.

Обережність, м'якість, делікатність, поетичність — і водночас природність і невимушеність, а де треба, то й енерґія і завзяття — ось як коротко можна схарактеризувати виконання артисткою „Пір року". Вона не трактує музичного тексту з пуристичною науковою „в'їдливістю", навпаки — іноді для збільшення виразності Артимів поводиться з ним досить вільно, зокрема в ритмічному відношенні — раз чи два вона дозволяє собі тут, нашою думкою, аж забагато. І це також прикмета романтичної естетики у виконавстві. Воно пережите, перечуте нею. Найбільш вдалися піяністці такі частини циклу Чайковського, як Січень, Березень, Квітень, Травень, Вересень, Листопад і Грудень, особливо ж — перші три з перелічених.

Шопен — це альфа й омега романтичного фортепіянового репертуару. Без нього ми не можемо собі уявити ані Ліста, ані Рахманінова, ані Дебюссі, ані Скрябіна, ані Равеля, ані Сен-Санса. Органічно національна, польська нота, що звучить в усіх творах Шопена без винятку, є досить трудна для зрозуміння, а тим більше для виконавського відтворення неслов'янами. На щастя, українським віртуозам ця небезпека загрожує мало. В наших музик, від Лисенка почавши, великий поляк користувався й користується неслабнучою любов'ю і визнанням, в основі якого лежить, гадаємо, етнічно-культурна близькість і спорідненість. Ця спорідненість відчувається і в грі Лідії Артимів. На її шопенівській платівці представлені: Рондо тв. 16, Анданте спіанато і Польонез тв. 22, один з вершинних творів пізнього періоду — Сонати ч. 3 H-moll,тв. 58. У виконанні Артимів тут можна почути величезне змістове багатство — гордовито лицарське завзяття, пружну танцювальну ходу (Польонез), „кольоратурні" візерунки стилю „брільянт", що, беручи свій початок від ранньоромантичних композиторів Філда, Гуммеля й Калькбреннера, дістають у Шопена нечуваного доти чару й витонченої краси — й справді, Шопен є перший після Моцарта витончений рафінований мистець звуку (Рондо), правдиву драматичну фабуду, сповнену бурхливого розвитку (Соната, частини перша і фінал), мелянхолійно-мрійливу задуму (Соната, частина третя) чи уявити собі внутрішнім зором якісь безтілесні, швидкоплинні видіння (Соната, Скерцо). І технічно-віртуозні можливості піяністки розкриваються тут повною мірою — від філіґранної дрібно-примхливої орнаментики правої руки до подвійних нот, різноманітної акордової техніки, широких арпеджій та складних фіґурацій супроводу.

• • •

Незабаром нюйоркські аматори музики матимуть змогу дістати нові артистичні враження від сольового концерту Лідії Артимів, що відбудеться 24 листопада в залі УІА і включатиме твори Скарлятті, Бетовена, Шумана, Лисенка, Нижанківського. Ми чекаємо на нього із тим зацікавленням, яке викликає завжди кожен новий виступ видатної представниці української піяністики.

Леонід Грабовський

Дещо з праці Українського Дому ім. Тараса Шевченка в Етобіко

З багатогранної і активної праці Українського Дому ім. Тараса Шевченка в Етобіко, Канада, варто підкреслити щорічний бенкет, що раз у рік збирає у своїх стінах майже всю українську громаду цієї частини великого метрополітального Торонто і найближчої околиці. Завдання такої імпрези — це не тільки придбання фінансових засобів, призначених на якісь актуальні загальноукраїнські потреби або на дальшу працю організацій, що приміщуються в Домі, але й утримування постійного зв'язку членства і громади. Побіч активної і всебічної праці ОУВФ, в Домі відбуваються загальноукраїнські організаційні і суспільно-громадські імпрези, збори, з'їзди, концерти. Вже довгі роки діють „Рідна Школа" і курси українознавства, через які пройшли вже сотні ґрадуантів, що, закінчивши курси, включилися до суспільно-громадського життя. Тепер в Домі приміщується досить чисельний клюб сіньйорів, який провадить корисну працю. Дуже добрий і постійний зв'язок має Дім з представниками урядових чинників на рівні федеральному, провінційному і міському.

Цьогорічний під кожним оглядом вдалий бенкет відбувся 20 жовтня, що його приготовляв діловий комітет під проводом Михайла Барана, у заповненій власній залі на вул. Горнер. Бенкет відкрив довголітній голова Дому Михайло Дудар, привітавши учасників, а зокрема представників урядових чинників, представників організацій Торонто і околиці та гостей з України; передав дальше ведення молодому вихованцеві СУМ і курсів українознавства мґрові Іванові Кошикові який з черги коротким словом і представленням головного стола просив о. пароха крилошанина Богдана Остаповича провести молитву. Загальним співом „Отче наш" і благословенням „дарів Божих" о. парох побажав усім найкращих благодатей Божих у дальшій праці для добра нашої Церкви і народу.

По вечері приступлено до дальшої програми привітом посадника міста Б. Сенклером, який свій виступ розпочав українським „Мої дорогі українці", а по щирих оплесках учасників продовжував: „Ваш великий вклад у розбудову Канади і нашого Етобіко великий. Ваша активність, зорганізованість, працьовитість, любов до своєї традиції, культури заслуговує на увагу. Україна сьогодні прямує до волі і вона її здобуде. Без вас, мої українці, мені було б дуже тяжко бути вже кілька каденцій мейором, дякую вам. Хай живе вільна Україна!" — під ґрімкі оплески учасників закінчив своє слово посадник Б. Сенклер, довголітній випробуваний приятель українців. Головну промову виголосив директор школи ред. Василь Дідюк, згадавши на вступі дещо з історії і праці Дому та про його відданих керівників і членство. Вже 27 років, як в цьому Домі кипить праця і кується „українська доля", яка сьогодні відгомоном подій відбувається на Україні. Вітаючи численних гостей з України, він ствердив, що українська іміґрація завжди була і буде з Україною. Була вона тоді коли з різних причин покидала Україну. Згадав він також сл. п. Степана Слюсарчина хвилиною мовчанки. Признання за довголітню працю на пості голови Дому належить М. Дудареві та його постійному співпрацівникові М. Кошикові, а також цілій управі Дому та членам організаційних управ. Події в Україні і наші до них відношення в моральній і матеріяльній площинах у боротьбі за повне визволення, закінчив свою коротку, змістовну промову, за яку учасники нагородили його довгими і щирими оплесками. Інж. Богдан Максимець — голова Провінційної Ради КУК передав привіт від КУК і прочитав привітання від секретаря міністра закордонних справ, посла П. Боєра, який в той час перебував в Києві в справі відкриття там канадського консуляту. Представники різних організацій Торонто і поза ним передали письмові привіти, а між ними: заступник голови ГУ ЛВУ мґр Теодосій Буйняк, який був з дружиною Іриною, заступниця голови ГУ ОЖ ЛВУ Марія Колодій, заступник голови УКЦентру Василь Мигович, голова 1Д УНА Лев Бабій з дружиною, мґр Степан Харко — голова Відділу ЛВУ Торонто, Іван Піх — голова Відділу ЛВУ з Брендфорду, Анна Бурій — секретарка відділу УНС, та організації, які приміщуються в Домі: СУМ, ОЖ ЛВУ, Клюб для старших та інших.

Перша частина програми бенкету добігала до кінця, яку знаменито провадив мґр І. Кошик, а голова Дому М. Дудар щиро дякував всім виконавцям програми, що виступали з промовами, посадникові Б. Сенклерові, ред. В. Дідюкові, о. Б. Остаповичові, інж. Б. Максимцеві та всім, що привітали письмово. Зокрема щиро дякував гостям з України та запрошував до другої частини бенкету до забави.

Господар програми мґр І. Кошик також подякував учасникам, поґратулював за гарне приготування програми, побажав гарної забави, а о. парох заінтонував молитву „Під Твою милість", яку проспівали всі учасники, закінчуючи національним гимном „Ще не вмерла Україна".

По закінченні програми бенкету численні учасники ще довго забавлялися при звуках чудової оркестри, в дружній і милій атмосфері, як одна з'єднана свідома українська родина.

В. С.

Відбудеться виставка Л. Морозової з нагоди 25-ліття 90-го Відділу СУА

Філядельфія. — З нагоди 25-ліття громадської діяльности 90-го Відділу Союзу Українок Америки ім. Олени Степанів у Філядельфії влаштовує виставку образів мисткині Людмили Морозової.

Відкриття виставки відбудеться в п'ятницю, 30-го листопада, в год. 7:30 вечора в галерії Українського Освітньо-Культурного Центру, 700 Сідар рд. Про творчість художниці розповість проф. Петро Меґик.

В суботу 1-го грудня о 6-ій год. вечора відбудеться святочне відзначення 25-ліття Відділу СУА в УОК-Центрі.

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

жій в церкві св. Трійці, де о. Еміліян Шараневич виголосив окрему проповідь спрямовану до пластунів. Парох св. Трійці о. Маріян Струць взяв участь у Орликіяді та відмовив на початку і на закінчення відповідну молитву.

У висліді 29-ої Орликіяди перше місце в загальному точкуванні здобули серед юначок члени 10-го куреня УПЮ ім. Ольги Кобилянської з Дітройту, а між юнаками 3-ій Курінь УПЮ ім. Івана Мазепи з Ню Йорку.

Гетьманичем 29-ої Орликіяди обрано пл. скоба-обсерватора Марка Бриковича з 3-го Куреня УПЮ ім. І. Мазепи в Ню Йорку, а гетьманівною пл. розв. Дарію Юрчук із 20-го Куреня УПЮ ім. Марти Борецької в Нюарку.

Орликіядою проводив пл. сен. Богдан Копистянський, комендант, а бунчужним був ст. пл. Олесь Якубович.

Два з експонатів на виставці під час Орликіяди.

В Свободі ч. 218 з 14-го листопада 1990 р. в некрольоґу бл. п. Івана Кріля пропущено прізвище: має бути дочка Люба ЗАМАР з мужем Джімі і донею Юліяною та сестра Осипа ДУДИНСЬКА, а не Дубинська з мужем Василем, дітьми і внуками в Америці.

Ділюся болючою вісткою з приятелями і знайомими, що 28-го жовтня 1990 р. відійшов у вічність на 87-му році життя

мій найдорожчий МУЖ

бл. п.

Борис Мазуркевич

економіст міста Крем'янця на Волині, на еміґрації громадський і церковний діяч.

ПАРАСТАС відбувся у вівторок, 30-го жовтня о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Градовського, Дітройт, Миш.

СЛУЖБА БОЖА відправилася в православній церкві св. Покрови у Саутфілд, Миш. 30-го жовтня о 10-ій годині ранку.

Тлінні останки перевезено до Церкви-Пам'ятника на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Баунд Бруку, Н. Дж.

Складаю щиру подяку преподобному митрофорному о. Невмрижицькому за відправлення Парастасу і Панахиди, хорові під керівництвом П. Китастого. Дякую М. Самокишин за теплі слова під час Тризни.

Дякую всім присутнім і знайомим за участь в похоронному заведенні і церкві.

Повій вітре буйнесенький з далекого краю,
Розвій мою тугу у чужому краю.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ МАЗУРКЕВИЧ
родина в Україні й в Польщі

ЧОТИРИ ДЕМОКРАТИЧНІ сенатори і один республіканський, запідозрені в неетичному поступуванні у зв'язку зі збанкрутованою інституцією, відомою Лінкольн ощадностевою й позичковою асоціяцією з Ірвайн, Каліфорнія, стали перед інвестиґаційним панелем сенатської Комісії етики вже в четвер, 15-го листопада. Ці сенатори повинні довести панелеві, що вони, беручи великі суми грошей на свої політичні виборчі потреби від Чарлза Г. Кітінга, власника збанкрутованої асоціяції, не переступили напрямних Сенату, що стосуються етичної поведінки законодавців. Ці п'ять сенаторів є: Алан Кренстон з Каліфорнії, Денніс деКонсіні і Джан МекКейн з Арізони, Доналд В. Рігл з Мишиґену та Джан Ґлен з Огайо, — всі демократи, за винятком Дж. МекКейна, республіканця.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ зменшив доставу оливних продуктів для Куби, — заявив співробітник кубинського національного комітету в ділянці енерґетики Мануель Агуєра на конференції в Ріо де Женейро, де відбувається конференція міністрів енергетики Латинської Америки. Покищо СССР зменшив доставу нафти на Кубу на 20 відсотків, але рівночасно заповів дальші обмеження в 1991 році.

В Україні вийшла збірка поезій В. Стуса

У п'яту річницю трагічної смерті нашого великого поета Василя Стуса в пермському таборі 36 в Кучино на північному Уралі появою його поетичної збірки „Дорога болю" у вересні 1990 року ніби збулися пророчі слова поета: „Народе мій, до тебе я повернуся/ і в смерті обернуся до життя".

Видало цю збірку видавництво „Радянський письменник", вступне коротке слово написав Іван Драч, упорядник збірки та автор вичерпного післяслова відомий літературознавець Михайлина Коцюбинська. Довгі роки вона ділила долю тих інтелектуалів ґенерації шестидесятників, що за свою стійкість і вірність українській культурі, своєму народові, втратили можливість фахової праці на користь України. Михайлина Коцюбинська близька приятелька Василя Стуса, Івана Світличного, Євгена Сверстюка та багатьох інших діячів культури, що у роки їх ув'язнення та заслання утримувала з ними листовний контакт, підтримувала на дусі й була для них живим зв'язком з рідним краєм, який заріс був „бугилою", як це висловлювався Василь Стус.

М. Коцюбинська вже від кілька років збирала, вкладала, порівнювала варіянти поетової творчости, яка не вповні вціліла, бо те, що нам стало доступним в трьох виданнях, що появилися поза Україною „Зимові дерева", Брюсселя 1970 року, „Свіча в свічаді", Ню Йорк 1977 року, „Палімпсести", Ню Йорк 1986 року) це тільки торсо з творчости поета, залишиться ним, якщо не відкриються і для нас архіви КҐБ, цієї досьогодні... бездоганно функціонуючої організації, у сховках якої конфісковані твори, листи та інші важливі документи українських діячів культури. Недавно друга програма німецької телевізії висвітлювала фільм, що його накрутила кореспондентка Габрієля Кроне-Шмальц про цю всемогутню інституцію, що вперше відкрила для неї архіви саме з літературним матеріялом. Можна було чимало дивуватися. Включила вона також обвинувачення на адресу КҐБ з боку відомого ленінградського ґерманіста, рількезнавця Азадовського, самостійна праця якого не сподобалася якомусь каґебіському спецові від літератури, що загнав Азадовського та його дружину на кілька років за колючі дроти.

Це сталося з російським незалежним ученим інтелектуалом, а як лютували представники цієї організації проти Василя Стуса! Ще зі заслання писав він до Християни Бремер: „Дорога Християнко: в липні та серпні я спалив усе своє листування. Нелегко підпалити і спалити мої дорогі листи. Та я мусів це зробити..." (лист з 9-го жовтня 1978 р., його український переклад поміщений у збірнику „Василь Стус у житті, творчості, спогадах та оцінках сучасників", Балтимор — Торонто 1987, ст. 94). Ми знаємо конкретно, що бодай збірка Василя Стуса „Птах душі", яку він згадує в грудневому листі з 1983 року до дружини, та велика кількість його перекладів, переважно з Ґете та Рільке, лежать у архівах КҐБ, не зважаючи, що дружина і син покійного вже від довшого часу домагаються звороту цієї духовної спадщини поета.

До збірки „Дорога болю" увійшло біля 250 поезій, підібраних почасти хронологічно, почавши з вибором зі збірки „Зимові дерева", які містять поезії 58-69 років. Далі є поезії зі збірки „Веселий цвинтар", що нам почасти відомі зі збірки, що появилася під назвою „Свіча в свічаді", і врешті „Палімпсести", які поділені на два великі розділи. період 72-76 та 76-79 рр. В цьому останньому переважають поезії зі заслання на Колимі.

Іван Драч подав у короткому вступному слові кілька вагомих штрихів трагічної долі поета і підкреслив „потужність" віршів Василя Стуса, великий вплив їх на добу, яку проходить сьогодні Україна. І тут пригадуються різні стації духовного повернення в Україну: спершу це була рубрика „Василь Стус в житті й літературі", що почавши зі свого 7-го числа в серпні 1987 року містив неофіційний журнал „Український Вісник" під редакцією Вячеслава Чорновола. Восени 1988 року написали Євген Сверстюк, Іван Світличний та Вячеслав Чорновіл відкритого листа до Міжнародного ПЕН-Клюбу у справі реґабілітації Василя Стуса. Це був добре опрацьований есей, портрет з прикладами з його поетичної творчости. Лист цей був невдовзі перекладений німецькою та англійською мовами і доставлений в Міжнародний Секретаріят ПЕН Клюбу, звідки і пішов незабаром відповідний лист до М. Горбачова. Німецький текст цього листа, що ми його були переклали, друкувався двічі німецькою мовою: у Швайцарії та Західній Німеччині, де його надрукував німецькомовний „Континент", що виходить в Бонні.

Вже на початку 1988-го року, коли в Києві у приватних колах друзів поета відзначали його 50-ліття, де була доповідь про його поетичну творчість, ішли спогади про нього та співали пісні за словами його творів, виникла перша ластівочна чутка, що йдуть намагання з боку письменницьких кіл сприяти його реґабілітації. Наступний рік приніс нам вже друк його вибраних поезій по різних офіційних тижневиках та журналах. Це також рік ходіння по муках родини покійного та його друзів дістати дозвіл на перепоховання з Уралу в Україну. Листопад 1989 року вкарбується у пам'ять свідомих українців потрясаючим поверненням тлінних останків Василя Стуса та його загиблих в таборі однодумців і товаришів долі Олекси Тихого та Юрія Литвина. При передруках поезій Стуса спалахують ще тут і там спроби зобразити його в якімсь двозначнім світлі ніби якогось каяття, але відповідна гостра реакція на такі тенденції невідомих інтерпретаторів та дуже швидкий суспільно-політичний процес, що охопив широкі прошарки суспільства в напрямок національного відродження, поставив швидко все на своє місце.

Широке коло читачів в Україні дістане нарешті змогу пізнати творчість Василя Стуса, прослідкувати його духовний розвиток від кінця 50-их років по 70-ті рр. Підбір упорядниці нам видається дуже вдалим. Післяслово Михайлини Коцюбинської — це не тільки праця доброго знавця творчости поета, але й культурної атмосфери „застою", в якій доводилося поетові жити й працювати в перший період творчости. Післяслово, що його авторка назвала „Страсті по вітчизні" (ст. 201-212) починається цитатою зі Стусового автобіографічного нарису „Двоє слів читачеві" з 69-го року, якого основна думка: поет повинен бути людиною... І нарис цей надруковано на початку збірки. Цю саму цитату що „поет повинен бути насамперед людиною... і якби було краще жити, я б віршів не писав..." вибрав німецький видавець Рольф Апель у виданні Стусових поезій, що вийшли німецькою мовою в Гамбурзі 1988 року, як мотто збірки, де вона надрукована на окладинці. Взяв він цю цитату з нашого післяслова, де наведені деякі дані з автобіографічного нарису. Про відгук на це видання в німецькій пресі, як також, про те, що вже й найновіші літературно-лексикальні видання Західньої Німеччини вже узгляднили Василя Стуса, ще буде окрема стаття.

Михайлина Коцюбинська подала портрет Василя Стуса на тлі його доби, підкреслюючи спершу морально-етичний аспект характеру цієї виняткової великої постатті української культури другої половини XX сторіччя. При тому вона вглиблюється в момент Шевченкового духу в творчості Стуса, що виявляються в „єдності долі й творчости „єдності внутрішньої і зовнішньої людини". Врешті вона підкреслює, що „Стусові болі й його гранично загострені інвективи в істотних моментах перегукнувся з тим про що сьогодні говоримо одверто" (ст. 203). Глибокий патріотизм Стуса, що дає нам пізнати образ України за кожним його „помислом і образом" промовляє до читача з майже кожної сторінки цієї збірки. „Страсті по вітчизні" — так хотів Стус назвати свої поезії, що були написані на Колимі, однак він цеї назви не вирікся за те авторка так назвала свій нарис, що відкриває читачеві внутрішній світ поета. Цікаві також думки М. Коцюбинської про перспективи розвитку поета, якщо його життя пройшло б було у спокійному річищі. З його мистецькою ерудицією і глибокою начитаністю та певністю, з якою він рухався у духовному світі чужих літератур, Стус належав би до інтелектуально найбільш розвинених поетів України, з широким діяпазоном жанрів та поетичних форм. Однак його доля, пов'язана з певним історичним моральним ґрунтом судила йому стати „поетом самоспалення". Авторка звертає увагу також на мовостиль Стуса, де безліч архаїзмів, новотворів. Вона радить не вдаватися до словників, а довіритися чарові цієї поезії, у якій все ясне й прозоре. Найголовніші риси поезії Стуса вона вбачає в її філософічності, що полягає на „вистражданім осмисленні основних засад буття людини, на роздумі над місцем людини у природі й суспільстві" (ст. 210).

Графічно чепурно видана книжка у форматі 70x100 вийшла тиражем 48,000, що забезпечить також діяспорний ринок, де Стусові книжки вже вичерпані. У книзі поміщено цілу низку фотографій Василя Стуса, почавши з молодих літ в колі родини та друзів, знімок з письменницького кола шестидесятників аж по останні знімки зі заслання. Потрясаючі знімки з його велелюдного перепоховання на різних етапах його останньої дороги Києвом. Кольорові знімки з походонного походу на цвинтар, де мають церковні та національні фани й прапори, поміщені і на внутрішніх обгортках видання.

„Дорога болю" — збірка з поезіями Василя Стуса — це одне з видань, що стане супутником не одного читача відродженої України й промовлятиме до совісти тих оспалих, що ще не пробудилися зі сну і яких Стус намагався збудити ще за свого життя:

Що — Крик? Що навіжений клич?
Збудив оспалих? Не збудив.
Покинуть яму змертвих встали,
А ці ще спатимуть — і далі.

Анна-Галя Горбач

НА ОКУПОВАНИХ ІЗРАЇЛЕМ арабських землях, зокрема на західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази, знову розпочались заворушення. Причиною до заворушень були численні арешти арабів ізраїльською поліцією, між ними двох арабських журналістів, а крім того опублікований закон, на підставі якого будуть значно обмежені можливості праці для палестинців в Ізраїлі. Одним словом, як заявили арабські газети в Йорданії і Сирії, теперішній уряд прем'єр-міністра Їцака Шаміра почав на практиці вводити в життя теорію недавно застреленого рабина Меіра Кагане про виселення арабського населення з Ізраїля, а також з їхніх родинних земель, бо без праці жодна людина не може вижити на довшу мету. Прийнятий в Єрусалимі антипалестинський закон може пошкодити також американсько-арабській дружбі і спільному виступі проти іракського диктатора Саддама Гуссейна.